

20 anys de l'EUROREGIÓ – la societat civil

A continuació trobareu un resum de les aportacions més destacades de les taules rodones sobre l'Euroregió i la societat civil:

Toni Mora – president del CTESC.

Dona la benvinguda amb unes paraules de record per la DANA i els aiguats que han tingut lloc a la Comunitat Valenciana i recordar la col·laboració entre les comunitats en el marc de l'Arc Mediterrani.

Taula rodona: Treballar i moure's a l'Euroregió: quin son els reptes per a les persones treballadores, les poblacions i quin impacte per a l'economia.

Moderadora: Carme Garcia - Secretaria Executiva del CTESC.

Resumeix els dos models laborals, el treball transfronterer i el treball nòmada (el món digital ha introduït el treball nòmada). Modera la taula amb una sèrie de preguntes.

Responsable Acció Sindical Internacional de CCOO Catalunya. Amanda Alonso Toresano – Catalunya.

- El Consell sindical internacional està format per vuit organitzacions sindicals. Fa uns anys a aquestes persones treballadores només les podien assessorar experts sindicals i una web d'informació ESTOC 2020.
- Pel que fa a la cohesió de la UE, cal tenir en compte que la frontera natural són els Pirineus que fa que una comunitat visqui d'esquena a l'altra.

Definició: *els que treballen en un altre estat membre i tornen al seu estat de residència tots els dies o almenys un cop a la setmana.*

Definició fiscal: *20 km de la frontera, si vius més lluny tot canvia.*

- La realitat és que no hi havia dades sobre treball transfronterer, per tant, es van recollir. Hi ha entre 1 i 1,4 milions de treballadors i treballadores transfronterers.
- El flux és de persones espanyoles que viuen a França, la causa: l'habitatge. Sortia a compte residir a la Cerdanya francesa, per temes d'educació també, allà era gratuïta.

Pel que fa a l'**Hospital transfronterer de la Cerdanya**, de capital francès (40%) i espanyol (60%), les persones que hi treballen fan feines de cura, neteja. També hi ha sanitaris, fisioterapeutes, infermeres i metges. Molts espanyols s'han format aquí.

- Cal esmentar, d'una banda, l'hospital transfronterer, i, de l'altra, la dualitat pel que fa al salari de les persones que hi treballen (per igual treball no hi ha igual salari). S'ha de negociar un conveni únic.

Altres sectors rellevants són el **turisme i la construcció**. Falta molta gent a la construcció, fins i tot es contracta en origen. També són importants el sector de la **logística i el comerç**.

- A més, pel que fa a la tributació, si es paga a França, la hisenda espanyola reclama.
- Tot això trigarà a resoldre's. Es paguen més impostos, es reclamen impostos no pagats, es perpetuen els problemes. Val a dir que aquestes persones treballen per a la sanitat catalana.

Projecte Poctefa Interreg

- L'habitatge impacte molt en la decisió de treballar a un lloc o no, no hi ha un règim laboral específic, depèn d'on es treballi.

Temes importants: drets laborals, atenció sanitària, seguretat social, prestacions d'atur i pensions, i, fiscalitat.

- L'atenció sanitària és universal a l'Estat espanyol però el sistema francès és semiprivat.
- Un transfronterer que està a 20 km i tributa al lloc de residència. Si passes dels 20 km, tributes doble, o s'aplica el règim de no residents.
- No hi ha dades de serveis, menys de teletreball. Sembla que el teletreball ha vingut per quedar-se.
- La regulació europea evita que hi hagi conseqüències en l'àmbit fiscal. La regulació europea ha intentat ajustar-se per cobrir el treball transfronterer. No es perd la condició de transfronterer. Però al sector serveis s'escapa d'aquesta regulació.

S'ha de regular i flexibilitzar. No es pot exigir el mateix que fa 30 anys. A més, el teletreball aïlla el treballador. Es requereixen normes noves.

José Luis García Vidal, secretari general de Comissions Obreres de les Illes Balears (CCOO).

- Treball nòmada o digital, hi ha molt poques dades.
- El 25% de treballadors ho són, aproximadament. Per exemple a Mallorca hi ha 100.000 persones que treballen francesos, però no es tenen dades exactes. Estan treballant a empreses de la UE, però no hi ha cap registre.
- Falta gent amb alta qualificació, TIC, programadors informàtics. Aquesta alta qualificació i salaris els permet el treball nòmada o digital, però hi ha molt poques dades.

Cal més coordinació per establir i retenir el talent ara mateix.

- Es comencen a introduir canvis normatius a la UE, s'ha d'avançar molt i homologar els sistemes. Transposar normes en l'àmbit de la Seguretat Social. No obstant això, hi ha convenis de col·laboració.
- El treball nòmada té un impacte a les ciutats, a l'habitatge, en funció dels salaris. A més presenta mancances pel que fa a l'arrelament.

S'haurà de continuar regulant mitjançant la negociació col·lectiva, la normativa.

Cal cercar fórmules híbrides, dies presencials dies de teletreball, per no perdre el sentit de pertinença. La negociació col·lectiva pot ajudar a definir aquest àmbit. Pot ser una oportunitat, fer feina per projectes

Leyre Azkona, responsable de cooperació territorial de l'Euroregió Nova Aquitània Euskadi Navarra.

- Flux de Nord a Sud, però la majoria no són francesos, resideixen a França.
- Són persones del sector serveis, i els funcionaris estan sobrerrepresentats, també hi ha del sector de la construcció.
- A Guipúscoa molts pobles no són considerats transfronterers perquè no estan a la llista o sobrepassen els 20 km. Per tant, es paga l'IRPF. A França l'IRPF és més baix, per tant, és un flux de Nord a Sud, perquè en pagar menys i es guanya més. La SS es paga en el lloc de residència
- El registre de treballadors i treballadores fronterers és el Padró, a Espanya. Però a França no, has de presentar factures de gas i aigua.

Hi ha problemes en matèria fiscal i laboral.

- No has de superar el 49% de teletreball per donar-te d'alta en el lloc on treballes.
- Tampoc es reconeix la titulació d'FP per accedir al mercat de treball. Problemes amb l'acreditació.
- Canvi de tendència del Nord cap al Sud. Nacionals francesos que treballen a Euskadi (enginyers, etc.) el preu de l'habitatge a la costa basca francesa s'ha triplicat. El salari pot influir. Per això alguns tècnics estan creuant la fronterera.
- Els funcionaris són estatals o autonòmics a l'Estat espanyol. Però només nacionals a França.
- Un altre aspecte és teletreballar a 20 km, al voltant de la frontera. Si es teletreballa la majoria del temps, no es considera que és una persona treballadora transfronterera.
- Els tràmits en línia són fàcils pels treballadors en general, però no pels transfronterers, no tenen el certificat, el telèfon és francès.
- Amb la covid-19 s'ha revolucionat el treball. L'ERTO el cobreix en el lloc de treball i l'atur en el de residència, això demora la gestió, per pagar has de tenir un compte bancari a Espanya, si no, no cobreix, etc.

Participants i debat

Frontera Galícia amb Portugal. Pregunta sobre mobilitat

El transport es fa en vehicle propi i privat, ni autobusos i tren resolen el problema. Problemes de transport, de connexió ferroviària.

Les barreres físiques han desaparegut a la frontera entre Galícia i Portugal, però no les digitals.

Recomanen aconseguir un estatut del treballador transfronterer en l'àmbit europeu, una regulació.

Una empresa que porta un treballador/a portuguès a l'Estat espanyol l'ha de donar d'alta, tot i el conveni. Cal un estatut del treballador transfronterer, un marc legal. És més fàcil contractar un teletreballador de Barcelona que a la frontera.

Taula rodona: Turisme sostenible en el marc de l'Euroregió.

Moderador: Rafael Ballester Salvà.

- El turisme és un sector molt important. A més, no es pot negar la realitat del canvi climàtic, entre d'altres. El PIB i l'ocupació són molt rellevants, una part essencial de l'economia. El 10% del turisme passa per l'Euroregió
- Però cal tenir en compte, per exemple, l'impacte en el consum d'aigua, la qual cosa pot pressionar fins al límit el turisme.

- L'aigua és un problema a Mallorca. Ara mateix s'estan consumint més. I està contaminada. Es construiran dessaladores que satisfan una part.
- L'habitatge també és molt cara i els salaris si no pujant no tindran treballadors/es.
- A més, ja s'ha convertit en un problema social, amb manifestacions contra el turisme.

Experiències que es poden compartir. Tota l'aigua de Formentera és dessalada.

Jaume Roselló Nadal, Catedràtic d'Economia Aplicada a la Universitat de les Illes Balears.
Modelització del turisme, investigador

- L'ecolabel ha contribuït a aplicar les directives de circularitat, per guanyar competitivitat i visualitzar la importància de tot això. El sobrecost que implica és petit.
- També hi ha hotels que el que fan és regenerar i col·laboren amb investigadors que contribueixen en aquesta regeneració. La manca de sostenibilitat es pot compensar amb la contribució a la regeneració, o bé amb impostos més alts. El turisme regeneratiu representa una passa més, un plus.

S'ha de poder fer un control digital, p. ex. de l'ús de l'aigua, del consum, en quin moment es consumeix més aigua, tot això es pot saber.

Pel que fa a la sostenibilitat ambiental, cal saber quan s'omplen les piscines, i controlar i multar per baixar-ne el consum. S'ha de tenir voluntat política.

Hauríem de ser una destinació circular. Cadascun dels hotels hauria de tenir botons de doble descàrrega, no tenir productes d'un sol ús, productes km 0, totes aquestes mesures de circularitat són un plus, una certificació.

Rosa Maria Fruquell, doctora en Geografia. Experta en turisme sostenible i anàlisi territorial.

- Hi ha moltes definicions de turisme sostenible, però cal tenir en compte que les necessitats dels visitants també s'han d'atendre. Volem un turisme recurrent, que encaixi, més respectuós

Per tant, s'han de considerar també les necessitats d'aquest turisme. Així com la qualitat d'allò que s'ofereix i integrar-ho a les especificitats de territori.

El mateix turista ha de tenir una bona experiència turística, hem de garantir salut.

- El turisme més expert i respectuós vol més higiene, seguretat, que ha de ser també climàtica, els fenòmens atmosfèrics preocupen.

Hem de tenir present la sostenibilitat ambiental, social i econòmica. Totes tres dimensions al mateix nivell i afegir-ne una altra, la política.

Cal trobar l'equilibri. A l'inici es va donar importància a l'àmbit ambiental (1995 Rio), hem fet un bon camí, però totes aquelles consideracions s'han d'aplicar. No s'ha de tenir en compte una dimensió més que l'altra.

Totes les dimensions s'afecten mútuament. Ja hi ha un problema si una de les dimensions falla. Primer, la preocupació va ser mediambiental, ara és més social (festes, etc.). Les protestes socials acaben sent regulació (normes, lleis).

Si una destinació és insostenible, podria desaparèixer, això està molt clar. S'ha de poder parlar de quan es pot créixer. Podem satisfer les necessitats bàsiques de la població local? Sí o no. Hem de

recórrer a l'aigua dessalada? Quin tipus de segment de turisme hem de fomentar? El de Golf, les dutxes a la platja, esbandir barques amb aigua de xarxa, etc. Hem de continuar la producció de neu artificial, quan no tenim neu suficient? O bé, més piscines i balneari o SPA? Quan el que tenim són platges.

Hem invertit diners públics en rescatar estacions d'esquí quan són inviables i no tenen futur? Al tercer informe del canvi climàtic ja es va dir que no tenien futur. Retenir l'aigua per fer neu, vol dir que menys aigua anirà als embassaments. No tenim dades sobre el consum d'aigua de les estacions d'esquí, són compatibles aquestes estacions amb els espais naturals? Hem d'explotar la neu d'una altra manera, amb l'esquí de fons i no de pista. No tenim alternativa. Les pistes d'esquí no són el mitjà d'evitar el despoblament, estan desconnectades del medi humà, dels pobles, no hi ha integració territorial, són parcel·les deslligades. La Generalitat s'ho hauria de plantejar.

Amb l'energia el mateix. S'han d'il·luminar les façanes perquè faci bonic? No cal que ens inventem el que no tenim. Coneixem experiències. Tenim d'èxites per reduir els impactes i que es poden reproduir.

Pel que fa a l'**aigua** i l'estalvi energètic també. Es pot reduir el cost energètic, reutilitzar les aigües grises.

- Per exemple, el consum per persona/dia a l'hotel Salder és de 100 litres. I l'experiència no és menys gratificant, els clients no estan menys satisfets per això.
- També hi ha experiències en l'àmbit dels residus, hi ha hotels certificats a Roses que compacten residus per fer mobles.

Cal buscar exemples internacionals i emmirallar-se, com ara el de Sonema, una cadena internacional que fa viable la sostenibilitat.

Cal reconvertir determinats segments del turisme, per exemple, de les pistes d'esquí al turisme de muntanya, com ara han fet al Puigmal Francès. Cal reconvertir el turisme de sol i platja a turisme de paisatge, que és molt més respectuós.

- El nostre territori té molta intensitat turística i té aquestes preocupacions. A la fi, el sector turístic són persones, i han de fer el mateix que fa la població local.

Pel que fa a l'**energia o la petjada de carboni**, no és molt preocupant en l'àmbit local, es descarbonitzarà. Però sí que preocupa molt el sector transport perquè a curt i mitjà termini no sembla haver-hi solució. Cal tenir en compte que els avions no paguem l'impost als carburants.

- El Pla director del turisme de costa 2005 o 2007 havia de vetllar per la preservació del sòl no urbanitzable i frenar la febre urbanitzadora, $\frac{3}{4}$ parts del sòl estava destinat al turisme residencial, que és el més pervers, perquè no dona benefici comercial.
- La quota d'apartaments turístics està saturada. Tenim exemples que han reeixit. Turisme de sol i platja que ha passat a ser turisme de paisatge.

Cal tornar a la natura allò que li hem pres.

Toni Alcover Casasnoves. Professor titular d'economia aplicada de les Illes Balears.

- En principi es va desenvolupar una activitat econòmica amb marques públiques, es compra Mallorca, Barcelona, etc. Després va haver-hi la dimensió ambiental (als 90). Van sortir plataformes per augmentar l'oferta.

- Abans el turisme estava localitzat i no interaccionava. Avui dia, aquesta oferta competeix per les zones comunes. Per això, ara preocupa la part social que va acompanyat dels canvis socials, especialment a les Balears.

Reestructuració d'empreses turístiques. Aquest nou turisme ha de conviure amb la població local, no s'ha de prohibir, però sí regular, per exemple els B&B.

- El turisme residencial privatitza el sòl.

No es pot dedicar més sòl a construir apartaments turístics.

- El turisme d'hotel dels anys 60 va canviar els anys 80, llavors volien apartaments. Després ha estat mixt. La tercera generació volia el cotxe, la llibertat, el B&B. Són generacions diferents, que volen coses diferents. Internet ha possibilitat la comercialització, i s'ha perdut el control.
- Les places sostenibles eren les que teníem, però va començar a haver-hi un altre tipus de turisme, l'agroturisme, etc., i se'n van afegir de noves. Més i més, fins a les 12.000.000 a 15.000.000 places només a Mallorca. La Llei no estava pensada per controlar aquesta part. Es va superar la capacitat de càrrega i va haver-hi protestes socials.
- El Govern l'any 2022 va dir que serien 550.000 en total. Hi havia més, i no estaven controlades.

Tot Europa s'ha de controlar aquestes companyies amb una matrícula a la UE.

La defensa del consumidor s'ha de canviar per controlar les places turístiques il·legals i la capacitat de càrrega.

- Cal tenir en compte que la segona residència afecta la recaptació perquè paguen impostos, un de cada € del pressupost és de compra i venda, i són turistes que no sempre venen (hi ha setmanes que no hi són), però paguen molts diners.

El turisme residencial no és sempre dolent

Participació del públic i debat

Com conviu per exemple, una reserva natural francesa amb una gran explotació turística a l'altra banda de la frontera. No hi ha homogeneïtat. Cal una legislació que reguli aquestes situacions contradictòries. S'ha de treballar des d'ambdues parts.

En l'àmbit de l'Euroregió tenen alguna perspectiva de col·laborar en una base de dades conjunta entre Occitània, Balears i Catalunya? S'informa sobre l'oferta turística de les tres regions?

Els operadors turístics i les empreses han creat algun paquet conjunt internacional. Per exemple el producte cultural dels càtars. La història ens uneix. També les problemàtiques són semblants. Però és molt difícil trobar dades. Tot i que Catalunya és la primera comunitat receptora de turisme, i Occitània la segona. Hi ha molt potencial per creat bases de dades comunes, resoldre problemes de manera conjunta i crear productes comuns. Però som tan exitosos des del punt de vista turístic que no es busquen solucions comunes.

Es poden trobar dades per l'INE, municipi per municipi, a través de les antenes de telefonia es veuen els turistes de cada lloc.

Molts reptes i moltes coses a fer per endavant.